Gezondheidsraad

Vaccinatie tegen HPV (2025)

samenvatting

HPV (humaan papillomavirus) is een seksueel overdraagbaar virus dat baarmoederhalskanker en andere vormen van kanker kan veroorzaken, en ook aandoeningen zoals genitale wratten. Vaccinatie tegen HPV wordt sinds 2010 via het Rijksvaccinatieprogramma aangeboden aan meisjes, en sinds 2022 ook aan jongens. Het doel van de vaccinatie is door HPV veroorzaakte kanker te voorkomen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de Gezondheidsraad gevraagd een uitspraak te doen over de effectiviteit van het vaccinatieprogramma, en te beoordelen of er aanpassingen nodig zijn. Het advies is opgesteld door de vaste commissie Vaccinaties.

Vaccinatie is effectief tegen baarmoederhalskanker

De commissie heeft eerst naar de effectiviteit van het huidige vaccinatieprogramma gekeken. Al lange tijd is bekend dat vaccinatie beschermt tegen HPV-infecties en is aangetoond dat vaccinatie voorstadia van kanker voorkomt. Recent is ook uit de praktijk gebleken dat HPV-vaccinatie effectief is tegen baarmoederhalskanker, nu de eerste lichting gevaccineerde vrouwen aan het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker heeft meegedaan. Bij deze vrouwen werd veel minder vaak baarmoederhalskanker gediagnosticeerd dan bij niet-gevaccineerde vrouwen. De vaccineffectiviteit werd berekend op 87%.

Gebruik voortaan het 9-valente vaccin

Om de effectiviteit van het vaccinatieprogramma nog verder te verhogen adviseert de commissie voortaan een ander type vaccin te gebruiken: het 9-valente vaccin. In het huidige programma wordt het 2-valente vaccin gebruikt, dat beschermt tegen HPV-typen 16 en 18. Deze typen veroorzaken de meeste gevallen van baarmoederhalskanker en andere vormen van kanker. Uit onderzoek blijkt dat het 9-valente vaccin even goed beschermt tegen HPV-typen 16 en 18 als het 2-valente vaccin, maar dat het daarnaast ook tegen een aantal andere HPV-typen beschermt. Dat betekent dat het 9-valente vaccin meer door HPV veroorzaakte gevallen van kanker kan voorkomen dan het 2-valente vaccin. Na vaccinatie kunnen systemische reacties (zoals hoofdpijn, koorts, misselijkheid en vermoeidheid) en lokale reacties optreden (zoals pijn, roodheid en zwelling op de prikplek). Deze verdwijnen doorgaans vanzelf binnen enkele dagen.

Het 9-valente vaccin beschermt ook tegen andere door HPV veroorzaakte aandoeningen, zoals genitale wratten (wratten op de penis, vagina of anus) en larynxpapillomatose (kleine gezwellen op het slijmvlies van de luchtwegen). Gezien de ziektelast van beide aandoeningen adviseert de commissie om HPV-vaccinatie voortaan ook in te zetten ter voorkoming van deze aandoeningen. Daarmee dient volgens de commissie het doel van vaccinatie aangepast te worden naar het voorkomen van door HPV veroorzaakte ziekte en aandoeningen, in plaats van uitsluitend het voorkomen van door HPV veroorzaakte kanker.

De commissie concludeert dat met de inzet van het 9-valente vaccin de verhouding tussen de voordelen en de nadelen van vaccinatie nog gunstiger wordt dan met het 2-valente vaccin. Dit komt doordat er met het 9-valente vaccin meer gezondheidswinst kan worden behaald.

Behoud het schema van 2 doses

In het huidige vaccinatieprogramma wordt het vaccin toegediend volgens een schema van 2 doses, met een interval van ongeveer een half jaar. De commissie is gevraagd te beoordelen of er wetenschappelijke onderbouwing is voor het vaccineren met 1 dosis. Het is nog niet bekend welk effect een schema van 1 dosis heeft op de bescherming tegen HPV-infecties op de langere termijn. Daarom adviseert de commissie om voor HPV-vaccinatie het huidige 2-dosesschema aan te houden.

Onderzoek deelname en belang van vaccinatiegegevens

Verder adviseert de commissie om binnen de huidige doelgroep onderzoek te doen naar deelname, zodat er geanticipeerd kan worden op eventuele maatregelen om de deelname te bevorderen. Daarnaast wijst de commissie op het belang van het verzamelen, langer bewaren en uitwisselen van vaccinatiegegevens om de resultaten en effectiviteit van het vaccinatieprogramma te kunnen monitoren.

U kunt het hele advies downloaden van gezondheidsraad.nl

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:
Gezondheidsraad. Vaccinatie tegen HPV (2025).
Den Haag: Gezondheidsraad 2025; publicatienr. 2025/16.

Den Haag, 7 oktober 2025. Auteursrecht voorbehouden.